

Alg 1290

Wniosek

posła Kozłowskiego i towarzyszy w sprawie założenia gimnazjum
realnego albo szkoły realnej w Lubaczowie.

Wysoki Sejmie!

Miasto Lubaczów od dawna ubiega się o szkołę średnią; stwierdzić też należy, że tak ze względu na swoją starodawną przeszłość historyczną, na wierne przechowanie polskiej tradycji, jak i na położenie geograficzne i stosunki handlowe, a wreszcie na dowodzącą ocenienia wartości wyższej oświaty wielką ofiarność na jej cele, pod każdym względem na jak najprędsze założenie szkoły średniej zasługuje.

Historja miasta Lubaczowa uczy, że Lubaczów należy do najdawniejszych dziejowych gniazd piastowskich w naszym kraju. Na mocy traktatu z r. 1214 zawartego przez syna Kazimierza Sprawiedliwego Leszka Białego z królem Andrzejem węgierskim był Lubaczów już w XIII. wieku własnością Piastów, nadaną przez nich Pakosławowi, wojewodzie Leszka Białego.

W r. 1340 przeszedł Lubaczów w posiadanie Kazimierza Wielkiego, który w r. 1360 istniejący już wówczas gród warowny przebudował i wzmocnił wałami.

Na mocy nadania Władysława Jagiełły z r. 1388 staje się Lubaczów wraz Bełzem własnością, a często i siedzibą piastowskiej dynastji książąt Mazowieckich. Zawdzięcza też nadanemu w Bełzie przywilejowi Ziemowita ks. Mazowieckiego z 30. grudnia 1388 wyposażenie swego kościoła Dany Ziemowitowi Mazowieckiemu jako posag rodzonej siostry królewskiej, łączy się zarówno z tradycją Piastów, jak i Jagiellonów. Po rządach Kazimierza Ziemowitowicza, a potem Władysława ks. Rawskiego przyłączony do Korony w r. 1462, cieszył się Lubaczów szerokimi przywilejami, którymi gród ten darzyli królowie polscy, a mianowicie Zygnrunt I. w r. 1523 i 1533, Zygmunt August w r. 1572, a wreszcie Michał w r. 1669.

Dzieje miasta Lubaczowa wślawiło zwycięstwo Jana Sobieskiego, o którym późniejszy wielki król a ówczesny Marszałek Wielki Korony pisze 8. września 1672: „Ruszywszy się z pod Narola o północy przyszedłem zaraz równo ze świętem pod Cieszanów i Lubaczów gorejącym zastał. A że tam był torhak, rozpowoleni zaraz od ochotnika zostali, z którego żywcem 15 przyprowadzono“.

Historyczne wspomnienia miasta Lubaczowa łączą się również z historią drugiego Wielkiego Króla Stanisława Leszczyńskiego, który w r. 1709 do Lubaczowa z wojskiem nadciągnąwszy w grodzie tym obrał sobie główne stanowisko. W żywym poczuciu, że tak świetna przeszłość dziejowa nakłada wielkie obowiązki na przyszłość, i w słusznym ocenieniu, że wielkie wspomnienia dziejowe wytworzą w celu dobrego wychowania młodzieży zdrową, narodową atmosferę, dając dowód hojnej ofiarności na cele oświaty, zobowiązała się Rada gminna miasta Lubaczowa zatwierdzoną przez Wydział powiatowy w Cieszanowie uchwałą z 17. października 1911 dać na założenie szkoły średniej w Lubaczowie kwotę 100.000 K, spłacalną w 20 równych rocznych ratach po 5.000 K. Reprezentacja powiatowa w Cieszanowie postanowiła d. 11. stycznia 1912 przyczynić się do tego celu kwotą 50.000 K, a nawet okoliczne gminy wiejskiej, dając cenny dowód czynnego poparcia oświaty, uchwaliły przyczynić się łączną kwotą 30.000 K.

Suma ofiar na rzecz szkoły średniej w Lubaczowie wynosi wcale pokąźną sumę 180.000 koron.

Potrzeba założenia szkoły średniej staje się z każdym dniem coraz bardziej naglącą, ile że z całego powiatu politycznego cieszanowskiego mimo znaczniejszych trudności uczęszcza obecnie 64 uczniów do szkół średnich w Jarosławiu, 156 uczniów w Przemyślu, 27 uczniów w zakładach lwowskich, 6 uczniów w Samborze, 14 uczniów w szkołach średnich w Rzeszowie, 30 uczniów w Jaworowie a 38 uczniów w rozmaitych innych szkołach średnich w Galicyi.

Jeżeli się zważy, że cała ludność okręgu Lubaczów i Cieszanów rekrutuje się przeważnie z drobnego mieszczaństwa, rolników i niższego stanu urzędniczego, zrozumie się łatwo, z jakimi trudnościami mają do walczenia ci uczniowie w liczbie 375, którzy ponosić muszą tak znaczne koszta na swe utrzymanie w obcych zakładach i do jakiej liczby wzmogłaby się frekwencya uczniów z tego okręgu, gdyby powstała w Lubaczowie odpowiednia szkoła średnia.

Miasto Lubaczów liczy obecnie 7.000 mieszkańców. jest siedzibą sądu obejmującego 34 gmin i notaryatu, stacją kolei żelaznej jarosławsko-sokalskiej, a obok tego ważnym punktem handlu drzewnego, który zatrudnia ludność okoliczną, posiada też odpowiednie pomieszczenie tak dla profesorów jak i dla uczniów.

Ze względu na powyższe wywody podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd do założenia w najkrótszym czasie utrakwistycznego realnego gimnazjum albo też szkoły realnej w mieście Lubaczowie.

Wnioskodawca:

Kozłowski, w. r.

Baworowski, Zamoyski, Skrzyński, Gniewosz, Krężel, Urbański, Gołuchowski, Vivien, A. Theodorowicz, Stapiński, Götz, Sala, Starzyński, Bernadzikowski, St. Mycielski, Ptak, Tyszkiewicz, Styła. Tnd. Oieński, Laskowski, Krzysztofowicz, Wasung, Czartoryski, A. Brunicki, Stadnicki, Horodyski, Schnell, Raciborski, Rayski, Moysa, Winc. Krański, J. Korytowski, Jampolski.